Wees voorbereid

Het werd zwart voor mijn ogen, mijn hart ging tekeer en ik werd op slag duizelig. Mijn collega naast mij had het niet door en bleef maar tetteren, maar ik hoorde haar allang niet meer. Want er klopte iets niet... Voelde ik, wist ik. Mijn ogen vlogen gejaagd over de medicatielijsten, maar door de mist voor mijn ogen zag ik eigenlijk niets meer. Vertwijfeld keek ik naar de medicijnen in mijn hand. 'Stop', schreeuwde ik tegen mijn collega. 'Er klopt iets niet!' Abrupt stopte ze met praten en keek mij verbouwereerd aan. 'Wat is er dan?', vroeg ze. 'Ik ben bang dat ik een fout heb gemaakt', zei ik met een kikker in mijn keel en tranen in mijn ogen.

Het was mijn eerste en laatste fout ooit. Ik was leerling-verpleegkundige en had tijdens een avonddienst twee patiënten door elkaar gehaald. Een van hen had ik de medicatie van de ander gegeven. Het was slaapmedicatie, dus behalve dat deze meneer als een roosje had geslapen, waren er verder geen ernstige gevolgen. Goddank. Maar een fout was het wel. Dus moest ik een VIM-melding maken, waar ik overigens nooit meer iets van heb gehoord.

Ik kan mij niet herinneren hoe ik destijds ben opgevangen door mijn collega's, maar die ene fout van bijna twintig jaar geleden staat voor altijd in mijn geheugen gegrift. Kun je nagaan hoeveel impact het maken van een fout voor een verpleegkundige heeft. Afhankelijk van de (soms ernstige) gevolgen is het helemaal niet gek dat je er bang voor bent. Genoeg reden vonden wij om er een onderzoek op los te laten. In juni en juli vulden meer dan duizend verpleegkundi-

gen een online Nursing-vragenlijst in over fouten in de verpleegkundige zorg. De resultaten hiervan kun je lezen in het artikel op pagina 18 van dit nummer.

Het bangste zijn de verpleegkundigen voor de gevolgen voor de patiënt. Maar daarna spelen de reacties van collega's een zeer belangrijke rol. De een wordt goed opgevangen door haar leidinggevende en collega's, de ander krijgt te maken met geroddel of het negeren van het incident. Blijkbaar is het voor sommige teams of afdelingen moeilijk om een collega na een fout te ondersteunen. 'Toch is dat niet zo ingewikkeld', zegt professor Kris Vanhaecht van de KU Leuven in het artikel. Hij doet onderzoek naar patiëntveiligheid en naar de impact van fouten op zorgverleners. Aan de sfeer in de teams ligt het vaak niet; die is over het algemeen goed, volgens de deelnemers van het onderzoek. Maar dat is geen garantie voor de veiligheid, aldus de professor. Het veilig melden van een fout moet daarom onderdeel zijn van een open verbetercultuur. Het is een belangrijke taak voor iedere leidinggevende om die open cultuur te creëren. Maar ook als je geen leidinggevende bent, kun je veel doen om je collega te ondersteunen, door te blijven luisteren en niet te oordelen bijvoorbeeld. Misschien pluk je daar op een dag zelf de vruchten van, juist omdat het maken van een fout - ook voor jou - altijd op de loer ligt. Wees dus niet bang, maar wel voorbereid.

Alexia Hageman

Hoofdredacteur Nursing
Alexia.Hageman@bsl.nl